

To glade smuglere

Toget nærmer seg grensa mellom Aserbajdsjan og Georgia idet de to kvinnene begynner å stappe nyinnkjøpte klær ned i buksene. Hva foregår?!?

Tekst og foto: HEIDI HATTESTEIN

Vi er på nattoget mellom Tbilisi og Baku. Bak disse eventyrlige navnene skjuler det seg to hovedsteder. Se for deg verdenskartet. En tarm av land, klemt inn mellom Svartehavet og Kaspiahavet, forbinder Midtøsten med det enorme, russiske riket. Her ligger blant annet Georgia og Aserbajdsjan, og det er i disse to landene man finner hovedstedene Tbilisi og Baku.

Mellom disse to byene går det nattog av den gode, gamle typen. Firemannskupeene er brune og trange, og vognene blir varmet opp med kull.

Et svare leven

I kupé 7 er det hektisk aktivitet. Laila og Nino er på vei hjem igjen til Georgia etter en handletur i nabolandet. Kvinnene har store vesker fulle av klær som ikke engang er pakket ut av plastikken; hansker, sko, gensere, bukser, t-skjorter.

Det knitrer livlig i plastikken når de pakker ut klærne og kler på seg lag etter lag. Mindre ting som hansker og

lommetørklær forsvinner ned i bh-en, som blir stadig yppigere. Det samme blir hoftene og lårene.

Eneste problemet er at det er uhyggelig varmt i kupeen. Kvinnene blir rødere for hvert plagg de pakker rundt kroppen. De holder et svare leven og spøker høylydt mens de holder på med dekkoperasjonen.

Kontrabande

Selv ligger vi i overkøylene og venter i spenning på hvor mye av innholdet i veskene det virkelig går an å ha på kroppen samtidig. Innimellom kommer vi med oppmuntrende tilrop, uten at det synes å hjelpe. Kvinnene klarer langt ifra å gjemme alt.

– Kan du ta denne, spør Laila og rekker en blodrød genser til en av oss. Nino har allerede presset kroppen inn i en tilsvarende.

– Nei, forresten. Glem det, føyer hun fort til og trekker genseren til seg.

Spørsmålet gjør oss betutta. Vi vil

gjærne hjelpe, men vi kan vel ikke gjøre oss skyldige i smugling på reise i Sentral-Asia. Eller kan vi?

– Unnskyld, sier vi oppriktig beklagende.

– Ah, det gjør ingenting. Kontrabande, ler de, og fortsetter ufortrødent.

Kontrabande: Varer det er forbudt å innføre og selge i et land. Farlige sko og bluser som skulle vært fortollet. Klærne skal nemlig selges på markedet i Tbilisi.

Det er vanskelig å bli særlig opprørt. Det er ikke akkurat narkotika de to kvinnene smugler. Det er god business å gjøre innkjøpene i Aserbajdsjan. Klærne koster omtrent halvpar-

ten så mye i Aserbajdsjan som i Georgia, kanskje fordi Aserbajdsjan ligger hakket nærmere Asia?

Det er ikke første gang Laila og Nino tar turen. De har passene fulle av stempler. To glade husmorsmuglere. De vet hva de gjør. Og det vet tollerne også, skal det vise seg; de tar sin del av kaka.

Skumle tollere

I øyeblikket står to av dem og troner over oss. Den ene er en pratsom kar med et ironisk glimt i øynene. Han ser ut til å gjennomskue situasjonen umiddelbart, men vi tør ikke helt å stole på ham.

I forsøk på å snakke engelsk

snubler han i preposisjonene, og holder på å le seg i hel av sitt eget vidd da han spøkefullt ber oss være forsiktede; det kan fort være at vi må *inn* på kontoret i stedet for at toalettsakene må *ut* av ryggsekkene. Men han gir oss kvittering på at bagasjen er ok.

De to husmorsmuglerne troner på setene ved siden av oss, som to michelinmenn. Tollereren vinker dem med seg, det blir de som trekker *inn*-loddet i dag.

Hele tiden kommer Tengiz (12) innom kupeen med rykende varm te til oss. Han har vært på ferie i Baku sammen med mammaen sin, og er på vei tilbake til Tbilisi.

– Jeg har computer, sier han og

vinker oss inn på sin egen kupé hvor han drar fram joysticken til et tv-spill, skikkelig stolt.

Noe skjer

Like etter begynner det å svirre et rykte på toget. Noe er i veien slik at vi må vente på grensa i minst fire timer, og ikke 50 minutter som rutetiden tilsier. Det hersker forskjellige teorier om hva som er grunnen, alt fra feil på lokomotivet til at vi må vente på et annet tog. Laila og Nino er tilbake i kupeen, så *de* er i alle fall ikke opphav til forsinkelsen. Derimot bærer de sterkt preg av den. Det er fremdeles like varmt i kupeen, og svetten spretter fra pannene deres. Men fremdeles

HUMOR: Nino og Laila ler og skråler mens de holder på med dekkoperasjonen.

smiler og tøyser de.

Georgiske kvinner henger ikke så lett med nebbet.

– I Georgia er det kvinnene som styrer familiene, forteller en venninne i Tbilisi, Thea Shanidze, noen dager senere. – Vanligvis bor mannen hjemme hos mor hele livet, også etter at han har giftet seg. Kona flytter inn og får svigermor med på lasset. Å ta seg godt av mann og barn er tradisjonelt den viktigste oppgaven til georgiske kvinner. Det gjør dem sterke, gjestfrie, ærlige og optimistiske. De vil alltid finne en løsning, forklarer hun.

Skumle tollere 2

Åpenbart begynner tollerne å kjede seg. Den pratsomme kommer tilbake med den stumme skyggen sin.

Vi får beskjed om å hoppe ned på gulvet alle fire og finne fram bagasjen som vi hadde pakket ned igjen under setene. Vi stanger rundt i den trange kupeen og prøver å finne en plass å sette føttene.

LAG PÅ LAG: Nino gjemmer klær på kroppen for å slippe å fortolle dem. Det er ulidelig varmt i kupeen, og så snart toget setter seg i bevegelse, flekker hun dem av seg.

– Men du har jo allerede signert at bagasjen er ok, sier det norske reisefølget og rekker fram kvitteringen.

Feil svar. En irritert nyve dukker opp i ansiktet på den pratsomme. Vi skynder oss å gjeninnta den underdannede holdningen som enhver omgang med tollere krever.

– Narkotika, påstår de, og ber oss tømme bagasjen. Husmorssmuglerne, som bare har håndveskene igjen etter at tollerne konfiskerte resten av bagasjen i første runde, vrenger ut leppestifter og kammer.

Det er tydelig at Nino er flinkest til å snakke. Hun tøyser og flørter med den pratsomme, uten på noe tidspunkt å vippe over til å bli frekk.

– Selvsagt har vi ikke narkotika.

Laila er mer tilbaketrukket.

Omsider får tollerne nok og etterlater oss i kaoset av sjampoer og skitne truser.

Money talks

Etter nesten fem timer rykker toget og setter seg i bevegelse. Umiddelbart blir det hektisk aktivitet i underkøylene. Laila og Nino drar gensere opp av buksene og flekker av seg alle klærne på overkroppen til de står i bare bh-ene. Noen håndfuller derifra også, og så er de tilbake i normal størrelse.

De smiler lykkelig.

– Hvor ble resten av klærne av, spør vi.

– Tollerne tok dem.

– Nei, så synd, sier vi vantro.

– Isssj. Om et par dager reiser vi den lille halvtimen tilbake til grensa og henter dem, sier de sorgløst.

– Og så gir vi tollerne litt penger, føyer Nino og Laila til, og begge gnir tommelen mot pekefingeren i det internasjonale tegnet for «money talks»...

BRUNT OG TRANGT: Mellom Baku og Tbilisi har nattogene fremmannskupeer. Konduktøren stiller gjerne opp på bilde.

> GEORGIA

Areal: 69 500 kvadratkilometer

Hovedstad: Tbilisi

Befolkning: ca. 5 millioner

Religion: ortodoks kristendom.

Levestandard: I Sovjettida levde georgierne bedre enn de fleste i det enorme riket. Land-

bruk sørget for at de hadde mat. I dag er bildet noe annerledes. Høy arbeidsledighet og borgerkrig gjør at fattigdommen har økt, spesielt i hovedstaden. BNP per innbygger er ca. 15.300 kroner.

> ASERBAJDSJAN

Areal: 86.600 kvadratkilometer

Hovedstad: Baku

Befolkning: ca. 8 millioner

Religion: sjia-islam

Levestandard: Forskjellene i

Aserbajdsjan er voldsomme.

Mens en liten elite gjør gode

penger på oljen, sliter folk flest med å få endene til å møtes.

Korrupsjonen er enorm. BNP

per innbygger er ca. 20.800

kroner.

Kilde: Eurasianet.org